

رابطه سه گانه تاریک شخصیت و صفات شخصیتی هگزاکو با پرخاشگری در

دانشجویان

رقیه دانش^۱، رضا قربان جهرمی^۲

^۱ کارشناس ارشد، روانشناسی شخصیت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

^۲ استادیار گروه روان شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات، تهران، ایران.

چکیده

یکی از شایعترین مشکلات رفتاری که موجب ناراحتی و پریشانی دیگران می شود و بهداشت روانی فرد، خانواده و جامعه را مختل می کند پرخاشگری است. این پژوهش با هدف بررسی رابطه سه گانه تاریک شخصیت و ویژگی های شخصیتی هگزاکو با پرخاشگری انجام گرفت. روش پژوهش توصیفی با طرح همبستگی انتخاب شد. ۳۰۲ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم تحقیقات تهران در پژوهش شرکت کردند. برای گردآوری داده ها از پرسشنامه های سه گانه تاریک (پال هوس و جونز، ۲۰۱۱)، ویژگی های شخصیتی هگزاکو (اشتون و لی، ۲۰۰۴) و پرخاشگری (باس و پری، ۱۹۹۲) استفاده شد. داده ها با استفاده از روش تحلیل رگرسیون چند متغیره تحلیل شدند. نتایج تحلیل نشان داد که صفات ماکیاولی و جامعه ستیزی بصورت مثبت (۲۴/۹ درصد از واریانس پرخاشگری توسط صفات سه گانه تاریک تبیین می شود)، صداقت_ تواضع و توافق پذیری بصورت منفی (۳۴/۲ درصد توسط ویژگی های شخصیتی هگزاکو تبیین می شود) با پرخاشگری رابطه دارند.

واژه های کلیدی: خودشیفتگی، ماکیاولی، جامعه ستیز، ویژگی های شخصیتی هگزاکو، پرخاشگری.

مقدمه

پژوهش در زمینه پرخاشگری تاریخچه ای طولانی دارد (فرود و استرچ^۱؛ به نقل از بوک، ویسر، وولک، هولدن و دی آگاتا^۲؛ ۲۰۱۹) و با حجم بالایی از پژوهش که روشن کننده علل، همبسته ها، پیامدها و طبقه بندی پرخاشگری همراه است (داج و کوپی^۳؛ ۱۹۸۷؛ به نقل از بوک و همکاران، ۲۰۱۹). پرخاشگری پدیده ای ذاتی انسانی است (هیلز^۴؛ ۲۰۱۸)، و مشاهده شده است که پرخاشگری فیزیکی از پایان یک سالگی تا سه سالگی به اوج می رسد (ترمبلی، ۲۰۱۸). در اصطلاح کلی پرخاشگری هر گونه عمل یا رفتاری است که توسط پرخاشگر (برتاورد، کریف، آنیتی و میهایلا، ۲۰۱۶) با هدف آسیب زدن (باتاخیر (هیلز، ۲۰۱۸) و یا فوری به سمت فردی دیگر هدایت می شود (اندرسون و بوشمن، ۲۰۰۲)، مانند دزدی، فحش دادن، ضربه زدن و قلدری کردن^۵ و علی رقم افزایش تلاش برای کاهش چنین رفتارهایی، میزان آن در میان دانشجویان کالج بالا است (لئونار، کوپیکلی و کولین، ۲۰۰۲؛ ترمبلی، گراهام و والز^۶؛ ۲۰۰۸؛ به نقل از لی، لو، جین و ژو، ۲۰۲۰). همچنین فرد پرخاشگر باید باور داشته باشد که رفتار او به قربانی آسیب خواهد زد (اندرسون و بوشمن^۷؛ ۲۰۰۲). رفتار پرخاشگرانه از نظر شکل^۸ و کارکرد^۹ می تواند متفاوت باشد، شکل پرخاشگری اشاره دارد به نحوه ای که پرخاشگری بیان می شود (به عنوان مثال فیزیکی، کلامی، غیرمستقیم^{۱۰})؛ در حالی که کارکرد پرخاشگری اشاره دارد به انگیزه درونی و ذاتی پرخاشگری که می تواند به شخص دیگری آسیب برساند (پرخاشگری واکنشی) و یا با هدف بدست آوردن پول، مقام اجتماعی، عدالت و غیره (دینیک و ورتاج، ۲۰۱۸). از دیدگاه روانشناسی شخصیت، تمایز از لحاظ کارکرد مهمتر از شکل پرخاشگری است، به طوری که کارکردهای متفاوت با ویژگی های شخصیتی متفاوت در ارتباط هستند (دینیک و ورتاج، ۲۰۱۸). ویژگی های شخصیتی، الگوهای خاص رفتاری را در موقعیت های گوناگون نشان می دهد. ویژگی های شخصیتی پایدار، زمینه تجربه کردن حالت های خلقی متفاوتی را برای فرد مهیا می کنند، و به ترتیب بر واکنش های عاطفی و پاسخ های رفتاری افراد اثر می گذارند. یکی از پرکاربردترین سازه های شخصیتی مدل پنج عاملی^{۱۱} بزرگ می باشد (جان^{۱۲} و همکاران، ۱۹۹۱؛ به نقل از

^۱Freud & Strachey^۲Book, Visser, Volk, Holden, D. Agata^۳Dodge, Coie^۴Hills^۵Bulling^۶Leonard, Quigley & Collins, Tremblay, Graham & Wells^۷Anderson & Bushman^۸Form^۹Function^{۱۰}Verbal^{۱۱}Indirect^{۱۲}Five Factor Model (B5)^{۱۳}John

ژانگ، کیو، جی، سان و ژانگ، ۲۰۱۷). با اینحال مدل ۵ عاملی بزرگ اخیرا مورد انتقاد قرار گرفته به این دلیل که قادر به تشخیص برخی از تفاوت های فردی نمی باشد و همین مساله نشان می دهد که مدل ۵ عاملی نمی تواند یک مدل شخصیتی کامل باشد (دینیک و ورتاژ، ۲۰۱۸). در نتیجه شواهدی قابل ملاحظه اشتون و لی، ساختار شخصیتی جایگزینی برای پنج عامل بزرگ ارائه کرده و این ساختار جایگزین مدل هگزاکو نامیده شده که به جای پنج عامل، شامل شش بعد (صداقت - تواضع، تهییج پذیری، برون گرایی، توافق پذیری، با وجدان بودن و گشودگی به تجربه) است (اشتون و لی، ۲۰۰۷). برون گرایی با ویژگی هایی حراف بودن، معاشرتی، بشاش بودن در مقابل خجول، منفعل، کم تحرکی تعریف شده است (اشتون و لی، ۲۰۰۷). وظیفه شناسی براساس مطالعات ساختار شخصیت، از ویژگی هایی مانند سازماندهی، کارسخت، دقت، و تمامیت تشکیل شده است. گشودگی به تجربه در هگزاکو با چهار زیر مقیاس درک زیبایی شناختی، کنجکاوی، خلاقیت و غیرسنتی بودن مشخص شده است. توافق پذیری نشان دهنده تمایل به بخشش و شکیبایی در برابر دیگران است و این به معنی کنار آمدن با دیگران حتی زمانی که احتمال سوءاستفاده شدن وجود دارد (اشتون و لی، ۲۰۰۷)، هیجان پذیری شامل رویه های "اضطراب، ترس، وابستگی و احساساتی بودن" است (اشتون، لی و وریس، ۲۰۱۴). اشتون و لی و پروگینی (۲۰۰۴) عامل باقیمانده را صداقت - تواضع نامیدند (اشتون و لی، ۲۰۰۷).

روانشناسان اجتماعی و شخصیتی در نتیجه انجام تحقیقات تجربی متوجه شده اند که صفات شخصیتی قادر هستند برخی تغییرات در رفتار انسان را به صورتی دقیق پیش بینی کنند (موور، اندرسون، ۲۰۱۹). در سال های اخیر، پژوهش در زمینه تفاوت های فردی در مورد پرخاشگری به مجموعه های کوچکی از سازه های شخصیتی تبدیل شده که به "صفات تاریک" معروف است. افراد با صفات تاریک شخصیتی تمایل دارند الگوهایی متفاوت مرتبط با پرخاشگری را نشان دهند، که از طریق خودسنجی ها، گزارش های مشاهده گران و رفتارهایشان مشخص می شود (پال هوس، کورتیس و جونز، ۲۰۱۷). صفات سه گانه تاریک شخصیت مجموعه ای از ویژگی های ناخوشایند اجتماعی است که شامل خودشیفتگی، جامعه ستیزی (سایکوپاتی) و ماکیاولیانیسم می شود (پال هاوس و ویلیامز، ۲۰۱۷). به طور کلی این صفات دارای مشخصه های زیر می باشند: بی تفاوتی (وای و تیلیوپولوس، ۲۰۱۲)، به نقل از کرتیس و جونز، ۲۰۲۰، فقدان صداقت و تواضع (بوک، ویسر و ولک، ۲۰۱۵)، به نقل از کرتیس و جونز، ۲۰۲۰، همدلی پایین، عاطفه سخت و تمایل به جلو زدن از دیگران بیشتر از همراهی با آنها، ناسازگاری، حقه بازی، پرخاشگری و برخی از سیک های روابط جنسی کوتاه مدت (جوناسون، وبستر، اشمیت، لی و کریسل، ۲۰۱۲).

در زمینه صفات تاریک شخصیت، شواهدی وجود دارد که آنها زمینه های زنتیکی مهمی دارند (ورنون و همکاران، ۲۰۰۸، وسلکا و همکاران ۲۰۱۱، شرمز و همکاران ۲۰۰۹؛ به نقل از برتاورد و همکاران، ۲۰۱۷). افرادی که میزان بالایی از این ویژگی های شخصیتی را دارند برای دستیابی به اهدافشان نیازهای خودشان را در اولویت قرار می دهند (ایل و بروئر، ۲۰۱۸؛ به نقل از ارزی، ۲۰۲۰)، و نیازهای دیگران را نادیده می گیرند (اسمیت، پاول، کامیس و شورتس، ۲۰۰۹؛ به نقل از ارزی، ۲۰۲۰) همچنین بیشتر احتمال دارد که مرتکب اعمال مجرمانه مانند سرقت از سوپرمارک، کلاه برداری و

¹Dark Tetrad²Wai & Tiliopoulos³Book, Visser & Volk⁴Vernon, Veselka & Schermer⁵Smith, Powell, Combs & Schurtz

رفتارهای جنسی فرصت طلبانه شوند(ام نایت، ۲۰۱۶؛ به نقل از جوناسون و همکاران، ۲۰۱۲). خودشیفتگی شامل خصایصی از جمله بزرگ بینی، نیاز به ستایش شدن، فقدان همدلی، احساس محق بودن و تحسین خود می باشد(جوناسون و همکاران، ۲۰۱۲)، مطابق با یافته های پیشین، افراد خود شیفته زمانی که تهدید شدن ایگو را احساس کنند به شکل پرخاشگرانه پاسخ می دهند(پال هوس و همکاران، ۲۰۱۷). ماکیاولی اشاره دارد به فردی که برای دستیابی به منافع شخصی دیگران را دستکاری میکند(کریستی و جیس، ۱۹۷۰؛ به نقل از برتاورد و همکاران، ۲۰۱۶) و صفتی است که بیشترین تاثیر را از محیط می گیرد(جونز و پال هوس ۲۰۰۱؛ به نقل از برتاورد و همکاران، ۲۰۱۶). ماکیاولی با خشونت(پیلینگ و همکاران، ۲۰۱۴؛ وستید و ایگان^۲، ۲۰۱۵)، پرخاشگری(جانسون و وبستر، ۲۰۱۰؛ باگمن و همکاران ۲۰۱۲، مک دونالد^۳ و همکاران، ۲۰۱۲)، رفتارهای پرخطر(کریسل و همکاران ۲۰۱۳، دی رایس^۴ و همکاران ۲۰۰۹)، قلدری کردن (باگمن و همکاران ۲۰۱۲) رفتارهای ضد اجتماعی و فقدان (دانلوپ^۵ و همکاران ۲۰۱۲) مرتبط است. (به نقل از برتاورد و همکاران، ۲۰۱۶).

روانشناسان سایکوپاتی را بصورت مجموعه ای از رفتارها و هیجانات ضد اجتماعی شامل عاطفه سطحی، فقدان احساس پشیمانی، فقدان احساس ترس، فقدان همدلی، خودپسندی، استثمارگری، دستکاری کننده، تکانشگری، پرخاشگری و جنایتکارانه تعریف می کنند(کلکلی، ۱۹۶۴، هار، ۱۹۹۳؛ به نقل از پال هوس^۷ و همکاران، ۲۰۱۷). همچنین واتس^۸ و همکاران(۲۰۱۷) گزارش دادند که سایکوپاتی پیش بینی کننده همدلی پایین تر نسبت به قربانیان تجاوز می باشد(پرری و اوبرین، ۲۰۱۹). به طور اختصاصی، صفت سایکوپاتی بالاتر و فراتر از واریانس رایج صفات تاریک، ارتباط قوی و مستقیم با پرخاشگری دارد(پال هوس و همکاران، ۲۰۱۷). این بررسی ها گویای آن هستند که برخی ویژگی های شخصیت در شروع، گسترش و تداوم پرخاشگری نقش دارند(بال^۹، ۲۰۰۵؛ به نقل از خلیقی، ۱۳۹۴). بنابراین حیاتی است که فاکتورهای مرتبط با پرخاشگری را با هدف گسترش استراتژیهای پیشگیرانه موثر مورد ملاحظه قرار دهیم(لی و همکاران، ۲۰۲۰). با توجه به مطالب فوق سوال پژوهش حاضر این می باشد که آیا ویژگی های سه گانه تاریک شخصیت و صفات شخصیتی هگزاگو، پرخاشگری را پیش بینی می کند؟

---

^۱Christie & Geis

^۲Pailing , Westhead& Egan

^۳Baughman , Mc Donald

^۴Cryse , De Vries

^۵Dunlop

^۶Burtaverde

^۷Cleckley , Hare , Paulhus

^۸Watts

^۹Ball

روش

روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری شامل تمام دانشجویان در حال تحصیل در دانشگاه علوم تحقیقات تهران در نیمسال دوم تحصیلی ۹۷-۹۸ بودند. از این جامعه تعداد ۳۰۲ نفر با استفاده از شیوه نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند.

ابزار سنجش

پرسشنامه پرخاشگری (AQ): اچ باس^۲ و پری^۳ در سال ۱۹۹۲ یک ابزار خودسنجی جدید بنام پرسشنامه پرخاشگری طراحی کردند. پرسشنامه پرخاشگری چهار مقیاس پرخاشگری فیزیکی، کلامی، خشم و خصومت را بررسی می کند. در این پرسشنامه ۲۹ گویه ای، تعداد ۹ سوال (۱، ۵، ۹، ۱۳، ۱۷، ۲۱، ۲۴، ۲۶، ۲۸) به پرخاشگری فیزیکی، ۵ سوال (۲، ۶، ۱۰، ۱۴، ۱۸) به پرخاشگری کلامی، ۷ سوال (۳، ۷، ۱۱، ۱۵، ۱۹، ۲۲، ۲۹) به خشم و ۸ سوال (۴، ۸، ۱۲، ۱۶، ۲۰، ۲۳، ۲۵، ۲۷) به خصومت مربوط می شود. سپس شرکت کنندگان باید در یک مقیاس لیکرت پنج درجه ای (از کاملاً موافقم = ۵، تا کاملاً مخالفم = ۱ امتیاز) میزان مخالفت یا موافقت خود را با هر یک از عبارات آن بیان کنند. در این مقیاس تمام سوالاتی که به صورت معکوس نمره گذاری می شود مشخص و از ۱ برای کاملاً موافقم تا ۵ برای کاملاً مخالفم، امتیاز داده شد. پس از جمع نمرات میتوان نمره پرخاشگری را در هر مقیاس و در کل بدست آورد. حداقل امتیاز در این پرسشنامه ۲۹ و حداکثر ۱۴۵ خواهد بود. نمره بین ۲۹ تا ۴۸، پرخاشگری را در حد پایین و نمره بین ۴۸ تا ۹۶، نشان از پرخاشگری در حد متوسط و نمره بالاتر از ۹۶ میزان پرخاشگری را در حد بالا نشان می دهد. پرسشنامه پرخاشگری دارای اعتبار و روایی قابل قبولی است. نتایج ضریب بازآزمایی برای ۴ زیرمقیاس با فاصله ۹ هفته ۰/۷۲ تا ۰/۸۰ و همبستگی بین چهار زیر مقیاس ۰/۳۸ تا ۰/۴۹ به دست آمده است. جهت سنجش اعتبار درونی مقیاس از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. که نتایج برای زیر مقیاس پرخاشگری فیزیکی ضریب ۰/۸۲، برای پرخاشگری کلامی ضریب ۰/۸۱، برای خشم ضریب ۰/۸۳ و برای خصومت ضریب ۰/۸۰ را گزارش کرده اند (باس و پری، ۱۹۹۲). اعتبار این پرسشنامه در پژوهش محمدی، با استفاده از سه روش آلفای کرونباخ، بازآزمایی و دونیمه سازی به ترتیب ۰/۸۹ و ۰/۷۸ و ۰/۷۳ و روایی همگرایی آن با محاسبه ضریب همبستگی خرده مقیاس های این پرسشنامه با یکدیگر و با کل پرسشنامه بین ۰/۳۷ تا ۰/۷۸، متغیر و معنادار بودند ($P < 0.001$) (گلی، هدایت، دهقان و حسینی شورابه ۱۳۹۵).

پرسشنامه سه گانه تاریک (D3-short): پرسشنامه سه گانه تاریک، توسط پال هوس و جونز در سال ۲۰۱۱ طراحی شد و فرم کوتاه آن شامل ۲۷ آیتم خودگزارش دهی است (جونز و پال هوس، ۲۰۱۴؛ به نقل از ارزی، ۲۰۲۰) که هر مقیاس این ابزار توسط ۹ آیتم اندازه گیری می شود و نمره هر مقیاس از مجموع نمرات ۹ آیتم بدست می آید (جونز و پال

^۱Aggression Questionnaier^۲H. Buss^۳Perry^۴Drak Triad

هوس، ۲۰۱۴؛ به نقل از برتاورد و همکاران، ۲۰۱۶). آزمودنی باید در یک مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای (از کاملاً موافقم = ۵، تا کاملاً مخالفم = ۱ امتیاز)، میزان مخالفت یا موافقت خود را با هر یک از عبارات آن بیان کند. (مپلس و همکاران، ۲۰۱۴؛ به نقل از بال، تولی و ایگان، ۲۰۱۸) نمرات بالا در این مقیاس نشان دهنده تمایلی برای رفتارهای ناسازگار می باشد. حاجلو، قاسمی نژاد، انصار حسین و سیدی اصل (۱۳۹۵) به بررسی ویژگیهای روان سنجی پرسشنامه سه گانه تاریک شخصیت در ایران پرداختند و نتایج یافته ها نشان داد که ضریب آلفای کرونباخ برای مولفه های ماکیاولیسم^۱ ۰/۷۴، سایکوپات^۲ ۰/۶۳ و خودشیفته^۳ ۰/۸۳ و رابطه نمره کل با هر آیت در دامنه ۰/۴۲ تا ۰/۹۰ به دست آمد. بررسی همسانی درونی با استفاده از روش آلفای کرونباخ، توافق بین ارزیاب ها، آزمون باز آزمون و همبستگی سوال با نمره کل آزمون نشان داد که این مقیاس از پایایی مناسبی برخوردار است. بررسی های مربوط به روایی محتوای و سازه این مقیاس نشانگر روایی مطلوب پرسشنامه مذکور بود.

پرسشنامه هگزاکو (Hexaco-60): فرم کوتاه (۶۰ گویه‌ای) پرسشنامه صفات شخصیتی هگزاکو (اشتون و لی ۲۰۱۴) در سال ۲۰۰۰ ساخته شده اما در سال ۲۰۰۴ مورد بازنگری قرار گرفت. این مقیاس دارای دو نسخه گزارش شخصی و مشاهده گر است آزمودنی باید در یک مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای میزان مخالفت یا موافقت خود را با هر یک از عبارات آن بیان کند. همچنین امتیاز ۱ = کاملاً موافقم تا ۵ = کاملاً مخالفم برای سوالات معکوس (۲۹ سوال) در نظر گرفته شد. پایایی ابعاد صداقت- تواضع^۴ هیجان پذیری^۵، برون گرایی^۶، توافق پذیری^۷، وظیفه شناسی^۸ و گشودگی به تجربه^۹ با استفاده از آلفای کرونباخ به ترتیب برابر ۰/۷۴، ۰/۷۳، ۰/۷۳، ۰/۷۵، ۰/۷۶ و ۰/۸۰ گزارش شده است (اشتون و لی، ۲۰۰۹). پالاهنگ و همکاران به بررسی ویژگی های روانسنجی پرسشنامه شخصیت هگزاکو پرداختند. در این مطالعه ساختار ۶ عاملی پرسشنامه HEXACO-PI-R در دانشجویان ایرانی مورد تایید قرار گرفته است. پایایی عامل های به دست آمده این پرسشنامه عبارتند از صداقت و فروتنی ۰/۹۳، تهییج پذیری ۰/۸۵، برون گرایی ۰/۹۱، توافق پذیری ۰/۹۲، وظیفه شناسی ۰/۹۲ و گشودگی به تجربه ۰/۸۸. نتایج این مطالعه نشان داده است که پرسشنامه ۶ عاملی هگزاکو ابزار مناسبی برای سنجش ابعاد مختلف شخصیت در جامعه دانشجویی کشور است. (خضری، ۱۳۹۵).

^۱Machiavellianism^۲Psychopathy^۳Narcissism^۴HEXACO^۵Honesty-Humility^۶Emotionality^۷Extraversion^۸Agreeableness^۹Conscientiousness^{۱۰}Openness to Experience

یافته ها

از بین افراد نمونه، تعداد ۱۵۱ نفر زن و ۱۵۱ نفر مرد به پرسشنامه ها پاسخ دادند، یعنی در حدود ۵۰ درصد آزمودنی ها زن و ۵۰ درصد را مردان تشکیل دادند. همچنین از بین ۳۰۲ پاسخ دهنده، ۱۴۸ نفر (۴۹٪) در مقطع کارشناسی، ۱۰۷ نفر (۳۵٪/۴۳) در مقطع کارشناسی ارشد و تعداد ۴۷ (۱۵٪/۵۶) در مقطع دکترا مشغول به تحصیل بودند. جهت تحلیل وضعیت داده ها در خصوص شاخص های توصیفی از میانگین، انحراف معیار، چولگی، مقدار کمینه و بیشینه استفاده گردید. تحلیل داده ها از طریق محاسبه همبستگی رگرسیون چند متغیری صورت گرفته است. ابزار تجزیه و تحلیل داده ها در این پژوهش نرم افزار SPSS نسخه ۲۴ بود

جدول ۱: تعداد، حداقل، حداکثر، میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

متغیر پیش بین	تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار
صداقت - تواضع	۳۰۲	۱۴	۵۰	۳۳/۲۸۴۸	۵/۶۶۹۰۳
هیجان پذیری	۳۰۲	۱۵	۴۶	۳۲/۴۰۴۰	۵/۸۵۷۸۷
برون گرایی	۳۰۲	۱۵	۵۰	۳۳/۱۹۲۱	۶/۱۹۵۸۲
وظیفه شناسی	۳۰۲	۱۷	۴۹	۳۳/۶۹۵۴	۵/۶۳۰۹۵
توافق پذیری	۳۰۲	۱۷	۴۵	۳۱/۴۶۳۶	۵/۲۱۵۹۷
گشودگی به تجربه	۳۰۲	۱۸	۷۴	۳۲/۵۲۳۲	۵/۸۲۵۶۳
ماکیاولی	۳۰۲	۱۳	۴۳	۲۹/۴۷۳۵	۴/۵۴۸۴۸
خودشیفتگی	۳۰۲	۱۵	۴۴	۲۷/۵۵۶۳	۴/۶۵۰۰۶
سایکوپات	۳۰۲	۹	۳۶	۲۰/۹۴۳۷	۵/۵۲۷۳۵
پرخاشگری	۳۰۲	۳۵	۱۲۷	۷۰/۰۵۹۶	۱۶/۵۱۲۲۵

جدول ۱: تعداد، کمترین، بیشترین، میانگین و انحراف معیار ویژگی های شخصیتی هگزاگو و صفات سه گانه تاریک با پرخاشگری را نمایش می دهد.

جدول ۲: ماتریس همبستگی

متغیرهای پیش بین	متغیر ملاک = پرخاشگری
صداقت - تواضع	۰/۳۹۶**
هیجان پذیری	۰/۰۷۰
برون گرایی	۰/۱۵۶**
وظیفه شناسی	۰/۲۲۰**
توافق پذیری	۰/۵۰۲**
گشودگی به تجربه	۰/۱۱۹*
ماکیاولی	۰/۳۰۳**
خودشیفتگی	۰/۱۰۴
سایکوپاتی	۰/۴۳۰**

** معنادار در سطح ۰/۰۱

* معنادار در سطح ۰/۰۵

بر اساس جدول ۲ نتایج ماتریس ضریب همبستگی پیرسون نشان داد بین صداقت - تواضع، برون گرایی، وظیفه شناسی، توافق پذیری و ماکیاولی و سایکوپاتی با پرخاشگری رابطه منفی معناداری در سطح ۰/۰۱ وجود دارد. بین هیجان پذیری و خودشیفتگی با پرخاشگری رابطه ای مشاهده نشد. بین گشودگی به تجربه با پرخاشگری در سطح ۰/۰۵ رابطه منفی معناداری وجود دارد.

از آنجایی که بین متغیرهای پژوهش رابطه معناداری وجود دارد این امر ادامه تحلیل را امکان پذیر می سازد، لذا پیش بینی پرخاشگری بر اساس تعامل همزمان ویژگی های شخصیتی هگزاگو و صفات سه گانه تاریک از رگرسیون چند متغیره استفاده می شود که نتایج آن در جداول زیر آمده است.

جدول ۳: نتایج بررسی پیش بینی پرخاشگری بر اساس ویژگی های شخصیتی هگزاگو و سه گانه تاریک

مدل	همبستگی چندگانه MR	مجذور R (ضریب تعیین)	مجذور R تعدیل شده
همزمانی	۰/۶۵۹	۰/۴۳۴	۰/۴۱۷

با توجه به جدول ۳ نتایج نشان داد که ضریب همبستگی چندگانه صفات سه گانه تاریک و ویژگی های شخصیتی هگزاگو با پرخاشگری برابر ۰/۶۵۹ است. همچنین بر اساس مقدار ضریب تعیین ۰/۴۳۴ درصد از واریانس پرخاشگری بر اساس صفات سه گانه تاریک و ویژگی های شخصیتی هگزاگو تبیین می شود.

جدول ۴: نتایج واریانس چند متغیره پرخاشگری بر اساس متغیرهای پیش بین

مدل	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	آماره F	سطح معناداری F
رگرسیون	۳۵۶۲۰/۱۲۷	۹	۳۹۵۷/۷۹۲	۲۴/۸۸۱	۰/۰۰۰
باقیمانده	۴۶۴۴۸/۸۰۱	۲۹۲	۱۵۹/۰۷۱	-	-
کل	۸۲۰۶۸/۹۲۷	۳۰۱	-	-	-

جدول ۴: نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که مقدار F بدست آمده برابر ۲۴/۸۸۱ می باشد که در سطح آلفای کوچکتر از ۵٪ معنی دار است، بدین معنا که سه گانه تاریک و ویژگی های شخصیتی هگزاگو قادر به پیش بینی تغییرات مربوط به پرخاشگری می باشند.

جدول ۵: ضرایب رگرسیون چند متغیره پرخاشگری بر اساس متغیرهای پیش بین

متغیرهای پیش بین	ضرایب غیراستاندارد		ضرایب استاندارد		سطح معناداری
	B	خطای استاندارد	ضریب β	t	
ثابت (Constant)	۹۵/۷۱۷	۱۳/۵۱۵		۷/۰۸۳	۰/۰۰۰
صداقت - تواضع	- ۰/۳۸۳	۰/۱۵۶	- ۰/۱۳۲	- ۲/۴۵۹	۰/۰۱۵
هیجان پذیری	۰/۱۵۳	۰/۱۳۰	۰/۰۵۴	۱/۱۷۶	۰/۲۴۱
برون گرایی	- ۰/۲۱۷	۰/۱۴۶	- ۰/۰۸۱	- ۱/۴۸۱	۰/۱۴۰
وظیفه شناسی	- ۰/۲۷۷	۰/۱۴۵	- ۰/۰۹۴	- ۱/۹۰۹	۰/۰۵۷
توافق پذیری	- ۱/۱۹۴	۰/۱۵۰	- ۰/۳۷۷	- ۷/۹۶۲	۰/۰۰۰
گشودگی به تجربه	- ۰/۰۹۱	۰/۱۲۹	- ۰/۰۳۲	- ۰/۷۰۶	۰/۴۸۱

ماکیاولی	۰/۷۸۳	۰/۱۷۲	۰/۲۱۶	۴/۵۴۲	۰/۰۰۰
خودشیفتگی	۰/۱۵۹	۰/۱۹۴	۰/۰۴۵	۰/۸۱۹	۰/۴۱۴
سایکوپاتی	۰/۵۶۵	۰/۱۶۴	۰/۱۸۵	۳/۴۵۵	۰/۰۰۱

جدول ۶ نتایج ضرایب استاندارد و غیراستاندارد تحلیل رگرسیون چند متغیره به روش همزمان برای پیش‌بینی پرخاشگری بر اساس ویژگی‌های هگزاکو و صفات سه‌گانه تاریک را نشان می‌دهد. بر اساس نتایج صداقت - تواضع، β محاسبه شده برابر ۰/۱۳۲ - می‌باشد که در سطح آلفای ۵٪ معنی‌دار است، بدین معنی که صداقت - تواضع به صورت منفی با پرخاشگری رابطه دارد. بر اساس نتایج هیجان‌پذیری، β محاسبه شده برابر ۰/۰۵۴ - می‌باشد که در هیچ سطحی معنی‌دار نیست، بدین معنا که هیجان‌پذیری رابطه معناداری با پرخاشگری ندارد. بر اساس نتایج برون‌گرایی، β محاسبه شده برابر ۰/۰۸۱ - می‌باشد که در هیچ سطحی معنی‌دار نیست بدین معنی که برون‌گرایی با پرخاشگری رابطه ندارد. بر اساس نتایج وظیفه‌شناسی، β محاسبه شده برابر ۰/۰۹۴ - می‌باشد که در هیچ سطحی معنی‌دار نمی‌باشد، بدین معنی که وظیفه‌شناسی ارتباطی با پرخاشگری ندارد. بر اساس نتایج توافق‌پذیری، β محاسبه شده برابر ۰/۳۷۷ - می‌باشد که در سطح کوچکتر از ۵٪ معنی‌دار است بدین معنی که توافق‌پذیری به صورت منفی با پرخاشگری رابطه دارد. بر اساس نتایج گشودگی به تجربه، β محاسبه شده برابر ۰/۰۳۲ - می‌باشد که در هیچ سطحی معنی‌دار نیست بدین معنی که گشودگی به تجربه رابطه معناداری با پرخاشگری ندارد. بر اساس نتایج ماکیاولی، β محاسبه شده برابر ۰/۲۱۶ - می‌باشد که در سطح کوچکتر از ۵٪ معنی‌دار است، بدین معنی که ماکیاولی رابطه مثبت و معناداری با پرخاشگری دارد. بر اساس نتایج خودشیفتگی، β محاسبه شده برابر ۰/۰۴۵ - می‌باشد که در هیچ سطحی معنی‌دار نیست بدین معنا که خودشیفتگی ارتباط معناداری با پرخاشگری ندارد. بر اساس نتایج سایکوپاتی، β محاسبه شده برابر ۰/۱۸۵ - می‌باشد که در سطح کوچکتر از ۵٪ معنی‌دار است بدین معنی که سایکوپاتی با پرخاشگری رابطه مثبت و معناداری دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از این پژوهش بررسی رابطه سه‌گانه تاریک شخصیت و ویژگی‌های شخصیتی هگزاکو با پرخاشگری بود. نتایج نشان دادند که برخی ویژگی‌های سه‌گانه تاریک و صفات شخصیتی هگزاکو با پرخاشگری رابطه دارند. نتایج ضرایب استاندارد و غیراستاندارد تحلیل رگرسیون چند متغیره به روش همزمان در رابطه بین پرخاشگری با صفات هگزاکو نشان داد که صداقت - تواضع، وظیفه‌شناسی و توافق‌پذیری رابطه منفی معنی‌داری با پرخاشگری دارند. در حالی که ارتباط معناداری بین هیجان‌پذیری، گشودگی به تجربه و برون‌گرایی با پرخاشگری وجود ندارد. دینیک^۱ و ورتاژ^۲ (۲۰۱۸)، با هدف بررسی "اثرات ویژگی‌های سه‌گانه تاریک و صفات شخصیتی هگزاکو بر پرخاشگری واکنشی/پیشگیرانه" نشان دادند هر دو نوع کارکرد پرخاشگری در زنان و مردان معنی‌داری منفی با عوامل صداقت - تواضع، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی داشتند، اگرچه پرخاشگری واکنشی با توافق‌پذیری و پرخاشگری پیشگیرانه با عامل صداقت - تواضع و وظیفه‌شناسی بیشترین همبستگی را داشتند.

^۱Dinic

^۲Wertag

در تبیین فرضیه بررسی شده می توان اظهار داشت که صداقت-تواضع به عنوان یکی از عناصر اساسی شخصیت، با ویژگی های خلوص، تواضع و انصاف معرفی می شود. افرادی که در این آیت نمره بالایی می گیرند علاقه ای به تقلب، دزدی، و امتیاز گرفتن از دیگران ندارند. همچنین آنها از سوء استفاده کردن از دیگران بی زار هستند و چالپوسی و تملق نیز نمی کنند. با توجه به این موارد افراد دارای این ویژگی از سلامت روانی برخوردار هستند و تمایلی به آسیب رساندن به دیگران ندارند، با دیگران سازگاری خوبی دارند و از همراهی با آنها لذت می برند. بنابراین نمرات پایین در صداقت- تواضع احتمالا با رفتارهای پر خاشگرانه بیشتر همخوانی دارد. توافق پذیری یکی از مهمترین پیش بینی کننده های پر خاشگری محسوب می شود. این ویژگی بیانگر تمایل به بخشش، شکیبایی در برابر دیگران، کنار آمدن با دیگران، مهربانی و انعطاف پذیری می باشد. توافق پذیری نشان دهنده تمایل فرد به سازگاری است و بر جنبه های مثبت اجتماعی و سلامت روانی تاکید دارد. افرادی که نمرات بالایی در این مقیاس می گیرند در روابط بین فردی سازش بیشتری و تنش کمتری دارند، این افراد تمایل دارند به دیگران کمک کنند و باور دارند که دیگران به آنها کمک خواهند کرد و می توانند به دیگران اعتماد کنند. این افراد در کارهای گروهی موفق هستند و روابط طولانی مدت برقرار می کنند. بر این اساس می توان اظهار کرد که تمایل به پر خاشگری در افراد دارای توافق پذیری بالا کم است. در حالیکه توافق پذیری پایین با پاسخ های ناگهانی و پر خاشگری واکنشی یا جابجا شده قویا مرتبط هست. (بوک و همکاران، ۲۰۱۹) در خصوص اثر منفی وظیفه گرایی بر پر خاشگری می توان اظهار نمود که این ویژگی در برگیرنده کنترل تکانه هایی است که جامعه معین کرده و نشان دهنده رفتار وظیفه مدار و هدف مدار مانند تفکر قبل از عمل، پیروی از هیجانات، برنامه ریزی و سازماندهی و مقدم شمردن وظایف می باشد. همچنین شامل حس کفایت، وظیفه شناسی و نیاز به پیشرفت و سازماندهی، نظم، قابلیت اعتماد، سخت کوشی، خودتنظیمی، وقت شناسی و استقامت می باشد (خلیقی، ۱۳۹۴). این ویژگی ها نشان دهنده سازگاری رفتاری و تعاملات غیر پر خاشگرانه هستند. بواسطه این ویژگی ها احتمالا این افراد تمایل کمتری به خطر کردن و درگیری در روابط میان فردی و موقعیت های خطرناک دارند. بنابراین می توان این چنین تبیین کرد که نمرات پایین در این ویژگی با نمرات بالای پر خاشگری رابطه دارد.

در رابطه عدم معناداری هیجان پذیری، یکی از ویژگی های این گروه احساساتی بودن می باشد. افرادی که این خصیصه در آنها بیشتر می باشد، نیازمند پیوند عاطفی بیشتر با دیگران هستند. این گروه تمایل کمتری به مخالفت، سرکشی و آسیب رساندن دارند، چراکه این نگرانی همواره وجود دارد که بواسطه ابراز خشم، منابع حمایتی و عاطفی خود را از دست بدهند و شاید همین ترس اجازه بروز رفتارهای پر خاشگرانه را به نمی دهد. افراد با هیجان پذیری بالا از موقعیت های ترسناک و ناخوشایند اجتناب می کنند و احساس همدلی و وابستگی زیادی با دیگران دارند. (بوک و همکاران، ۲۰۱۹) در تبیین عدم معناداری گشودگی به تجربه، باید گفت این ویژگی شامل کنجکاوی، خلاقیت، زیبایی شناسی و احساسات است. غالبا افرادی که توجه بیشتری به احساسات دارند، احساسات مثبت و منفی خود را می شناسند و شناخت و درک بهتر و عمیق تری از خود و شرایط دیگران دارند، لذا در روابط میان فردی تنش کمتری ایجاد میکنند و کمتر به اعمال پر خاشگرانه دست می زنند. در رابطه با عدم معناداری برون گرایی با پر خاشگری شواهدی وجود دارد که برون گرایی با روابط گروهی مثبت همراه با پذیرش از سوی همسالان و افزایش در تعداد دوستان مربوط است.

برون گرایی نیز همانند توافق پذیری به مشارکت در تعاملات اجتماعی همراه است (الفیک، هالورسون و ویسنیسکا، ۱۹۹۸، فینچ و همکاران، ۲۰۰۱، گرازیانو، کمپبل و فینچ، ۱۹۹۷، بسوگیس، مورواسکی، ۱۹۹۸، پالپوس و جونز، ۱۹۹۸، ساوسیر، گلدبرگ، ۱۹۹۶، واتسون، کلارک، ۱۹۹۷، ویگینز، ۱۹۹۱؛ به نقل از کمپبل، آدامز، پری، ورکمن، فوردلا و

ایگان، ۲۰۰۲). برون گرایی عناصر توانایی اجتماعی، علاقه اجتماعی و ترجیح برای تعاملات اجتماعی را در بر دارد (الفیک و همکاران، ۱۹۹۸؛ کمپبل و همکاران، ۲۰۰۲).

همچنین نتایج نشان داد که پرخاشگری بر اساس تعدادی از صفات سه گانه تاریک تعیین می شود به این معنی که بین ماکیاولی و سایکوپاتی با پرخاشگری رابطه معناداری وجود دارد، در حالی که هیچ ارتباطی میان خودشیفتگی با پرخاشگری مشاهده نشد. نتایج پژوهش با مطالعه ای که توسط دینیک، ورتاژ (۲۰۱۸) صورت گرفت همسویی دارد بدین صورت که صفات سایکوپاتی و ماکیاولی در هر دو گروه نمونه، رابطه مثبت معنی داری با پرخاشگری داشتند، درحالی که سایکوپاتی فقط پیش بینی کننده معنی دار پرخاشگری پیشگیرانه در مردان بود و خود شیفتگی رابطه معنا داری با هیچ یک از کارکردهای پرخاشگری نداشت. همچنین در بررسی رابطه سه گانه تاریک با پرخاشگری هدفمند، جونز و نریا (۲۰۱۵) نشان دادند که سه گانه تاریک می تواند پرخاشگری را پیش بینی کند. سایکوپاتی قادر به پیش بینی پرخاشگری فیزیکی رابطه ماکیاولی با خصومت مثبت است درحالی که رابطه خودشیفتگی منفی بود.

ماکیاولی ها دارای ویژگی های فریبکاری، دستکاری کردن، بدبینی به خود و جهان، عدم توجه به اصول اخلاقی و فقدان همدلی می باشند. لذا با توجه به این ویژگی ها احتمال رفتارهای آسیب زننده، زورگویی و قلدری کردن وجود دارد. خصوصا اینکه این گروه معتقدند از هر روشی برای دستیابی به اهداف می توان استفاده کرد. پژوهش ها نشان می دهند که ماکیاولی رابطه معکوسی با توافق پذیری و وظیفه شناسی دارد، بدین معنی که هرچه توافق پذیری و وظیفه شناسی در فرد پایین باشد رفتارهای ماکیاولی بیشتر بوده و آسیب های بیشتری نیز مشاهده می شود. ابل و برور (۲۰۱۴) در بررسی خود با عنوان رابطه ماکیاولی، خود نظارتی، خود ارتقا دهنده شخصی و پرخاشگری در فیس بوک به نتایج زیر دست یافتند: ویژگی ماکیاولی در زنان رابطه معناداری با پرخاشگری آنلاین دارد. همچنین نتایج تحلیل نشان داد که زنانی که ویژگی ماکیاولی بالایی دارند در ارتباط با دوستان نزدیک خود در فیس بوک از پرخاشگری رابطه ای استفاده می کنند، در حالی که مردان دارای صفت ماکیاولی بیشتر از رفتارهای خود ارتقا دهنده استفاده می کنند. پژوهش حاضر رابطه بین پرخاشگری و سایکوپاتی را تایید کرد بدین معنی که هرچه فرد در ویژگی سایکوپاتی نمره بالاتری بگیرد، در پرخاشگری نیز نمره بالاتری کسب خواهد کرد سایکوپاتها دارای رفتارهای ضد اجتماعی بدون احساس همدلی، فقدان ترس، استثمارگری و رفتارهای پرخاشگرانه و جنایتکارانه هستند و آسیب های مخربی می توانند به افراد وارد کنند در رابطه بین سایکوپاتی و پرخاشگری غیرمستقیم (۲۰۰۹) وارن و کلابور نشان دادند که رابطه معناداری بین ویژگی های سایکوپاتی و پرخاشگری غیرمستقیم وجود دارد، همچنین همبستگی نیرومندی بین پرخاشگری غیرمستقیم و فاکتور ۱ (بی رحمی) و فاکتور ۳ (ضد اجتماعی تکانشی) وجود دارد. افرادی که دارای ویژگی سایکوپاتی با شدت بالا هستند از پرخاشگری مستقیم و غیرمستقیم استفاده خواهند کرد. در تبیین عدم رابطه معنی دار خودشیفتگی با پرخاشگری میتوان افراد خودشیفته خود را برتر و بالاتر از دیگران می دانند و تمایل دارند که بیشتر مراقب جسمشان باشند. بنابر این از شرکت در فعالیتهایی که زندگی و سلامتی شان را تهدید کند اجتناب می ورزند (برتاورد و همکاران، ۲۰۱۶)

از جمله محدودیت های پژوهش می توان به اندازه گیری متغیرها از طریق پرسشنامه های خودگزارشی اشاره نمود و اینکه امکان ارزیابی آزمودنی ها از طریق مشاهده یا گزارش دیگران فراهم نشد. با توجه به این که ویژگی های شخصیتی بواسطه پرسشنامه های و در مدت کوتاه اجرا شدند باید در تفسیر نتایج احتیاط کرد. بنابراین پیشنهاد می شود که در پژوهش های آتی علاوه بر پرسشنامه، از روش های دیگر ارزیابی، نوع و میزان پرخاشگری همانند مشاهده و گزارش دیگران

^۱ Manipulation

(مانند: والدین و همسالان) استفاده گردد. با توجه به نا همسو بودن نتایج برخی پژوهش ها با پژوهش حاضر، پیشنهاد می شود که در پژوهش های آتی رابطه بین خودشیفتگی و پرخاشگری مورد بررسی قرار گیرد.

منابع:

۱. حاجلو، نادر؛ قاسمی نژاد، محمد علی؛ انصار حسین، سروین؛ و سیدی اصل، تیمور. (۱۳۹۵). بررسی مقدماتی ویژگی های روانسنجی پرسشنامه سه جنبه تاریک شخصیت. نشریه روانشناسی بالینی و شخصیت، شماره ۴ (۱)، ص ۱۳۷ تا ۱۴۴.
۲. خضری، ستاره؛ معنوی پور، داود. (۱۳۹۵). ویژگیهای روانسنجی پرسشنامه شخصیت هگزاگو در میان دانش آموزان. نشریه شفای خاتم، شماره ۴ (۴)، ص ۵۰ تا ۶۰.
۳. خلیقی، سمانه. (۱۳۹۴). رابطه پنج عامل بزرگ شخصیت و پرخاشگری: نقش واسطه ای کمال گرایی، پایان نامه کارشناسی ارشد، گرایش تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز.
۴. گلی، رحیم، هدایت، سعیده، دهقان، فاطمه. و حسینی شورابه، مریم (۱۳۹۵). اثربخشی طرحواره درمانی گروهی بر بهزیستی روانشناختی و پرخاشگری دانشجویان. نشریه سلامت و مراقبت، شماره ۱۸ (۳)، ص ۲۵۸ تا ۲۷۰.
۵. Buss, H. A., & Perry, M. (1992). The aggression questionnaire. *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol. 63, NO. 3, pp 452-459.
۶. Book, A., Visser, A. B., Anthony Volk, Ronald R. Holden, Madeleine T. D Agata. (2019). *Ice and Fire: Two paths to provoked aggression*. *Personality and Individual Differences* 138, pp 247-251
۷. Bushman, J. B., O'Brien, EH. (2017). *Aggression*. *Encyclopedia of Human Behavior*, pp 37-۴۳.
۸. Dinic, M. B., wertag, A. (2018). *Effects of dark Triad and HEXACO traits on reactive/proactive aggression: Exploring the gender differences*. *Personality and Individual Differences*. 123, pp 44-49.
۹. Hills, J. D. (2018). *Defining and Classifying aggression and violence in health care work*. *Collegian*, Vol. 25, pp 607-612.
۱۰. Brewer, G., Lyons, M., Perry, A., & O'Brien, F. (2019). *Dark Triad Traits and Perceptions of Sexual Harassment*. *Journal of Interpersonal Violence* 1-1
۱۱. Paulhus, L. D., Cyrtis, R. SH., Jones, N. (2017). *Aggression as a Trait: The Dark Tetrad*. *Copsyc* 430.
۱۲. Anderson, A. G., & Bushman, J. B. (2002). *Human Aggression*. *Annual Review of Psychology*. ۵۳, pp ۲۷-۵۱.
۱۳. Zhang, H., Qu, W., Ge, Y., Sun, X., Zhang, K. (2017). *Effects of personality traits, age and sex aggressive driving: Psychometric adaptation of the driver aggression indicators scale in china*. *Accident Anaiysis and Prevention*, 103, pp 29-36.
۱۴. Abell, L., & Brewer, G. (2014). *Machiavellianism, self-monitoring, self-promotion and relational aggression on Face book*. *Computer in Human Bahavior*, Vol. (36), pp 258-262.

۱۵. Jensen-Campbell, A. L., & Adams, R., Perry, G. D., Workman, A. K., Furdella, Q. J., & Egan, K. S. (2002). *Agreeableness, Extraversion, and Peer Relations in early Adolescence: Winning Friends and Deflecting Aggression*. Journal of Research in personality 36, pp 224-251.
۱۶. Ball, L., Tully, R., Egan, V. (2018). *The influence of impulsivity and the Dark Triad on self-reported aggressive driving behaviours*. Accident Analysis and Prevention 120 , pp 130-138.
۱۷. Moor, L., Anderson, R. J. (2019). *A systematic literature review of the relationship between dark personality traits and antisocial online behaviors*. Personality and Individual Differences, ۱۴۴, pp ۴۰-۵۵.
۱۸. Ashton, C. M., & Lee, K. (2007). *Empirical, theoretical, and practical advantages of the HEXACO Model of personality structure*. Society for Personality and Social Psychology. Personality and Social Psychology Review, 11, pp 150-166.
۱۹. Ashton, C. M., & Lee, K. (2009). *The HEXACO-60: A short measure of the major dimensions of personality*. Journal of Personality Assessment, 91 (4), pp 340-345.
۲۰. Ashton, C. M., Lee, K., & De Vries, E. R. (2014). *The HEXACO Honesty – Humility, Agreeableness, and Emotionality Factors: A Review of Research and Theory*. Personality and Social Psychology Review, Vol. 18 (2), pp 139-152.
۲۱. Jonason, K. P., Webster, D. G., Schmitt, P. D., LI, p. N., Crysel, L. (2012). *The Antihero in popular culture: A life history theory of the Dark Triad*. Research Collection School of Social Sciences. Review of General Psychology, 16 (2), pp 192-199.
۲۲. Tremblay, E. R. (2018). *Anger and Aggression*. Reference Module in Neuroscience and Biobehavioral Psychologh.
۲۳. Ezi, S. (2020). *Dark Triad and schadenfreude: Mediating role of moral disengagement and relational aggression*. Personality and Individual Differences 157, pp 109827
۲۴. Curtis, R. SH., Jones, N. D. (2020). *Understanding what makes dark traits vulnerable: A distinction between indifference and hostility*. Personality and Individual Differences 160.
۲۵. Burtaverde, V., Chraif, M., & Anitei, M., Dumitru, D. (2017). *The HEXACO Model of Personality and Risky Driving Behavior*. Psychological Reports 2017, vol. 120(2) , pp 255-270.
۲۶. Burtaverde, V., Chraif, M., & Anitei, M., Dumitru, D. (2016). *The incremental validity of the dark triad in predicting driving aggression*. Accident Analysis and Prevention 96 (2016, pp 1–11.
۲۷. Warren .G. C., Clarbourn, J. (2009). *Relationship Between psychopathy and indirect aggression use in a noncriminal population*. Aggression Behavior, 35 (5), pp 408-421.
۲۸. Li, X., Li, B., Lu, J., Jin L., Xue, J., Che, X. (2020). *The relationship between alexithymia, hostile attribution bias, and aggression*. Personality and Individual Differences 159, 109869 .